

L'EXÈRCIT ARGENTÍ ES RESISTEIX A SER JUTJAT

Sant Raül Arcàngel

«Vagen a casa i donen un bes de pau als seus fills. La rebel·lió ha acabat». Amb aquestes paraules, pronunciades per Raül Alfonsín des del balcó de la Casa Rosada es donava per tancada la primera de les rebel·lions que s'han succeït a l'Argentina les últimes setmanes. A Campo de Mayo, un coronel, Aldo Rico, un militar d'un enorme prestigi entre els seus companys d'armes, s'havia alçat contra el president de la república i cap suprem de les forces armades. La causa havia estat l'anunci que quatre-cents comandaments intermedis de les forces armades argentines havien de ser jutjats per delictes de sang durant la repressió propiciada per la passada dictadura mili-

Les contínues insurreccions de sectors de l'exèrcit argentí en les últimes setmanes han posat el president Alfonsín en el centre de l'atenció informativa del món.

Vicent Partal

tar. Alfonsín segurament pactà que aquests judicis no es produirien. Però la multitud que omplia l'avinguda de Mayo i la plaça del mateix nom tingué prou, en la seua major part, amb l'anunci que Alfonsín havia parat el colp.

Als pocs dies, el cinquè regiment d'Enginyers de Salta també es declarava rebel. I focus reduïts d'insurgència apareixien entre els militars a Tucumán, a San Luis, al mateix Campo de Mayo.

Les conseqüències d'aquest inesperat rumor de sabres han estat diverses, però, independentment del que hagen pogut aconseguir els militars, Alfonsín s'havia guanyat l'adhesió massiva de la població. L'escena, doncs, era calçada al 23-F espanyol. Raül Alfonsín passava a ser una mena de Sant Raül Arcàngel, protector contra el terror encara recordat i viscut d'una dictadura que tot just acabà fa quatre anys.

Alfonsín voltat de periodistes després d'haver guanyat les eleccions.

Les mares (boges) de plaça de Mayo

V. P.

Avall de tot de l'immens eixample porteny, just abans que la Casa Rosada tanque l'eixida al mar de la més ampla de les avingudes de Buenos Aires, hi ha una plaça. Aquesta plaça seria una més de la capital de la República Argentina si no fos perquè allí es concentren milers de ciutadans cada vegada que un president de la república necessita, com ara Alfonsín, el seu suport. La plaça duu el nom de Mayo.

Un dia, en plena dictadura dels militars triumviratzats, unes mares, escasses, començaren a passejar-la en cercle. Només portaven un mocador blanc i una fotografia. O dues, segons els fills desaparecidos. A poc a poc, el gruix de les mares, valentes de dolor, anà augmentant. I vingué el dia que la policia republicana hi intervingué per dispersar-les. Les mares seguiren caminant i afegiren càntics al seu silenci. Foren dispersades de nou. I seguiren caminant.

A les poques setmanes, les mares caminaven voltades d'un eixam de càmeres de televisió i fotògrafs de premsa. Els periodistes buscaven imatges i, paradoxalment, les mares trobaren protecció en uns mitjans de comunicació que impedièn amb la seua sola presència la brutalitat del règim militar.

Els triumvirs que usurpaven la Casa Rosada no s'atrevien, amb la premsa de tot el món davant, a atacar unes mares que s'havien convertit en senyal d'esperança. Les mares no es retiraren ni el dia que una multitud envai l'avinguda i la plaça de Mayo borratxa de patriotisme per la pallassada de les Malvinas. Aguantaren insults. Però seguiren preguntant: «¿On són els meus fills? Amb vida se'ls emportaren, amb vida els vull».

Un dijous, el 15 de desembre del 1983, donaren la seua primera volta a la plaça en llibertat. En la Casa Rosada ja no hi havia els dictadors. Ara l'habitava Alfonsín. Però els seus fills seguiren sense aparèixer. I elles seguiren, fa ja tres anys i mig, fent voltes.

S'han dedicat a denunciar les facilitats concedides als militars implicats en la barbàrie. A atacar els intents d'amnistia. S'han dedicat a advertir el president Alfonsín que no pot tornar la pau si no tornen els milers de desaparecidos. O els seus cadàvers.

La setmana passada, mentre militars tacats de sang fins dins de les butxaques pactaven amb el govern de la Unió Radical, algunes de les mares seguiren manifestant-se en la plaça de Mayo. Elles foren les úniques que no signaren el document de suport a la democràcia plantejat per Alfonsín. Un document que obria la porta al perdó dels assassins dels seus fills.

Hi hagué polítics argentins que s'atreveren a insinuar que les mares de plaça de Mayo són boges. És exactament la mateixa frase que repetien una vegada i una altra els generalots de la dictadura. □

Només una cosa: que en vint-i-quatre hores s'acabava amb la immoralitat, la prepotència i la corrupció de la cúpula del poder argentí. «Recuperar l'orgull de ser argentins» va ser l'últim crit del que seria president electe de l'Argentina quaranta-vuit hores després.

A Buenos Aires, a la mateixa hora, els peronistes omplien l'avinguda del 9 de Julio i acabaven una campanya triomfant que els feia estar completament segurs de la seua victòria. Els peronistes havien concebut una campanya funerària i el seu candidat, Italo Argentino Lúder, parlava sempre amb un gran retrat de Perón i Evita al seu darrere. Després de la sorprenent derrota electoral d'aquell diumenge, es veié clar que els argentins triaven pel futur i oblidaven el passat. La maquinària que havia encertat amb el to exacte del país era la vella estructura dels radicals, tan renovada i canviada que els argentins començaren a parlar del «partit alfonsinista».

El partit d'Alfonsín

El 51,82 per cent dels vots en unes eleccions generals són molts vots. Alfonsín els aconseguí sumant a la base antiga de la Unió Cívica Radical diversos segments de la societat argentina

La sorpresa de la transició argentina.

Si Adolfo Suárez va ser la sorpresa de la transició espanyola, Raúl Alfonsín ha estat la sorpresa de la transició argentina. Alfonsín va nàixer a Chascomun, un petit poble de la província de Buenos Aires, ara fa seixanta-un anys. És advocat. Casat amb María Lorenzo Barrenechea, té sis fills i tretze nets. Moralista, en la millor línia dels radicals argentins, no tenia cotxe en el moment d'accedir a la presidència i vivia en un pis relativament modest. Malgrat això, des de les files peronistes del Partit Justicialista se l'acusava d'estar venut a les multina-

cionals nord-americanes. Una frase de Juan Domingo Perón va ser enganxada massivament per Buenos Aires: «Aquest (Alfonsín) no toca la guitarra criolla, toca la guitarra elèctrica». Per a sorpresa de molts, però, Alfonsín guanyà els primers comicis democràtics i, a més, ho féu amb un vot aclaparador: el 51 per cent de l'electorat marcà els candidats de la Unió Cívica Radical, que, per cert, usa el puny i la rosa com a símbol.

La campanya, divendres 23 d'octubre del 1983, Alfonsín l'anà a tancar a la ciutat més peronista d'Argentina, Rosario. Allà acabà de vendre el seu missatge: que els radicals mai no han fet demagogia i que ell no prometia res.

Alfonsín ha aconseguit augmentar el suport popular.

vant vots a forces de dreta i esquerra i presentant-se com a factor de modernitat. Però, ¿i els militars?

Quan caigué la dictadura ningú no hauria pensat que en pocs anys els militars s'atrevirien a tornar a alçar els sabres. El fracàs del seu govern havia estat total. Cal tenir en compte que ocuparen tots els llocs, tots, de la vida pública. Es feren càrrec de la presidència de la república, sí. Però també nomenaren gerents de les empreses, directors de les línies de transport, presidents dels equips de futbol, responsables màxims de les finques agrícoles. Tot ho coparen. I a tot arreu feren el ridícul.

Pocs països hauran passat per una època de caos tan gran com la que passà Argentina sota la dictadura. Al final, la paràlisi era tan completa que un triumvir absolutament borratxo proclama la guerra a Gran Bretanya i el país, no només no s'immuta, sinó que, encara, oblida el caos econòmic i la repressió i es llança amb les banderes blanques i blaves al carrer per celebrar la *machada*.

Aquests dies s'ha usat un argument que és cert per explicar la rebel·lió: els militars argentins no poden entendre que se'ls jutge exactament per l'únic que feren bé, reprimir. La Junta arribà al poder per acabar amb les activitats dels grups d'esquerra, i van fer a la perfecció el paper. El preu va ser brutal. Però és l'única cosa que compliren de les que prometeren. No poden entendre que, tot i haver tantes coses per les quals haurien de pagar, se'ls jutge exactament per aquesta.

Però clar, la repressió existí. Allò que potser no s'ha sabut captar ha estat el fet que els militars són com un tercer partit de la postdictadura argentina. I que com a tal ha reaccionat: corporativament.

Jorge Luis Borges va aplaudir frenèticament la insurrecció de 1955 i es llançà al carrer per aplaudir els militars. Ho conta ell mateix. Robert Potash ha explicat mil vegades que els partits argentins no és ben bé cert que s'oposen a les dictadures militars... sempre que siguin transitòries. El Nuremberg del Plata els ha agafat aparentment desorganitzats i vençuts. I, malgrat això, encara han sabut imposar els seus criteris o, almenys, fer-se escoltar. Ni Alfonsín ni ningú no comptaven ja amb aquesta possibilitat. A partir d'ara, però, i durant uns mesos, més valdrà no perdre de vista els quarters. □

furtats a diferents clienteles polítiques històriques.

L'UCR tradicionalment solia aconseguir-ne el vint per cent, aproximadament. El trenta per cent restant vingué de la dreta i de l'esquerra. Per exemple, l'Aliança era la unitat de quatre grups de centre-dreta, alguns d'ells lligats a l'última època del règim militar. El vot útil dels sectors centristes anà a parar a Alfonsín, davant la perspectiva que els tumultuosos peronistes es fessen amb el poder.

Però no només des de la dreta li arribà l'allau de vots, sinó també des d'algunes franges de l'esquerra: una part dels vots peronistes de segur anaren a parar a Alfonsín. Eren els vots dels descontents per la imatge nostàlgica que s'imprimí a la campanya i que foren enlluernats pel disseny dinàmic i modern del missatge radical. Junt amb aquests, però, també arribaren un bon grapat de vots comunistes. El PC argentí havia reclamat públicament el vot per als candidats peronistes. Però les relacions entre peronistes i comunistes no han estat sempre bones en el passat. Una part dels votants del PC preferiren, en conseqüència, votar radical que votar justicialista. El centre pulveritzat i un grapat de vots peronistes desencantats i comunistes antiperonis-

tes situaren Alfonsín en la Casa Rosada.

La derrota dels peronistes, que aquests han estat arrossegant els últims anys, s'explicava per moltes raons. Els ritus funeraris ja no convencien ningú i, sobretot, la classe mitjana urbana els havia abandonat per sumar-se al carro alfonsinista. A l'Argentina, a mesura que ha anat avançant el grau d'instrucció pública i un, malgrat tot, innegable desenvolupament, s'ha anat veient clar com el peronisme perdia força. Li quedava el mite del passat, dels *deseherados*, dels *bombos*, d'Evita protegint els pobres. Però de mites no es viu en política i és difícil pensar que el peronisme pugui tornar a ser mai més allò que fou. Alfonsín tingué la bona idea, acabada la rebel·lió militar, de proclamar que aquesta havia estat sufocada en companyia del líder justicialista en el balcó de la casa rosada. Cal no oblidar que els peronistes, alguns dels seus sectors, mai no han vist amb mals ulls els pronunciaments militars.

I els militars

Precisament són els militars la tercera peça d'anàlisi en l'actual situació argentina. Alfonsín arribà al poder gràcies a la desfeta del peronisme, lle-